

Ipak, dok god jedan narod postoji, ne može se reći da je izgubljen, a još manje da je mrtav, jer duži ili kraći prekidi u njegovom nacionalnom mitu mogu biti posledice istoriskih slučajnosti, a ne kobni znaci rasne degeneracije. Ako jedan narod nije sasvim degenerisan, dovoljan je jedan snažan potres, kao spasonosan lek, pa da prekinuti mit ponovo zaveje narodnom dušom. Tako u jednom trenutku svoje istorije narod jedva raspoznaje onaj prvobitni samosvojni lik koji je ranije imao, to može značiti da je u njegovom mitu nastao prekid, i dok god taj prekid traje, narod je – kao tikva bez korena – osuđen na učmalo i jalovo bitisanje. Takav trenutak u istoriji srpskog naroda prvi put je nastupio u dvadesetom veku i trajao je više od dvadeset godina.

Naš nacionalni mit počinje od Nemanjića, obuhvata srednjovekovni sjaj naše države do Kosova, naše robovanje sa podvizima uskoka i hajduka do kraja osamnaestog veka, zatim bunu na dahije sa ustancima Karađorđa i Miloša u devetnaestom veku, i naposljetku Kumanovo i Kajmakčalan u dvadesetom veku. Tu nastaje prekid u srpskom narodnom mitu, a sa njim zamrlost i neplodnost u srpskom narodu. Dvadesetogodišnji period Jugoslavije, napuštanje srpskog imena i srpske zastave, izdajstvo srpske državne misli i raspadanje srpske narodne duše, vodviljski junaci od 27. marta, vlada narodne propasti, jugoslovenska ratna tragikomedija, bekstvo iz zemlje, jugoslovenska valda u Londonu – ni jedna od tih epizoda ne ulazi u srpski nacionalni mit, sve one – sva ta neverstva i izdajstva – pripadaju **internacionalnoj mitologiji dvadesetog veka**.

Bila je potrebna opšta narodna katastrofa te da se Srbi vrate mitu svojih pradedova i ponovo pođu putem koji je srpsko pleme od samog početka izabralo i u toku vekova svojom vlastitom kulturom obeležilo.

Posle svih beskorisnih žrtava mi se moramo prikloniti sudbini i nalaziti utehe u stoičkom mudrom shvatanju da je manji greh varati sebe nego varati druge. Setimo se stroge opomene Jevrosime Majke: "Bolje ti je izgubiti glavu nego svoju ogrešiti dušu". Takvim materinskih moralnih pouka puno je u kosovskom mitu. One nisu nikada dvosmislene. Njihov smisao uvek je lako pogoditi. Pre naše nedavne propasti to je bilo utoliko lakše, što je naš međunarodni položaj bio tada takav da nismo morali ni varati sebe ni varati druge, ni gubiti glavu ni ogrešiti dušu. Nikome se pre toga nismo bili obavezali da ćemo za njega ratovati. I onda je za srpski narod bilo najrazumnije poslušati savet Majke Jevrosime – "Ni po babu ni po sričevima", tojest ostati neutralan i ni prema kome se ne ogrešiti... Ali je za svoje sebične svrhe farisejska propaganda iskoristila baš kosovski mit, tumačeći ga Srbima na svoj farisejski način. Zar "plemenitost i viteštvo" ne obavezuju više nego ikakav pakt? Zar se "čast" brani paktom, a ne ratom? Zar Kosovo ne nameće Srbima dužnost da uvek i za svakoga gubi glavu, pa čak i za fariseje!... I oholi fariseji likovaše: "Nema rata bez Srbalja".

Kopati jamu drugome – odlika je farisejskog mita. Srpski je narod stradao, jer nije znao za tu razliku, za taj nepremostivi jaz, između svoga mita i mita svih onih fariseja koji su ga doveli do raspeća, pa i posle raspeća produžili da mrcvare njegovo telo i muče njegovu dušu. Na crnoj berzi bezdušne sebičnosti i njihovog bezobzirnog cinizma trguje se, kako kad zatreba, tuđim vrlinama i tuđom krvlju.

Tragedija je srpskog naroda što je onda, kada je najviše trebalo, imao najmanje političkom smisla i što nije uvideo da je njogov kosovski mit u istoriskoj protivrečnosti sa stvarnošću, tojest sa mitom svih onih naroda koji su ga na prevaru uvukli u ratnu pustolovinu. Zar se kroz vekovni mit tih farisejskih naroda ne provlači, kao crna nit, njihov okoreli egoizam, njihov krajnji cinizam, njihova novčana korupcija, njihovo raspaljivanje mržnje među ljudima i sejanje nepoverenja među narodima...

Ono što čini snagu jednog naroda, može u izvesnim prilikama da postane izvor njegovih stradanja. I vrline, kao što su plemenitost i viteštvo, moraju se savlađivati razumom, kao i mane. U nesebičnosti drugih sebični narodi vide slabost i postaju bezobzirni. Lukavstvo i prevara zavlada li su